

УДК 342.717(477)

НЕВИСИЛКА ЯК ПРИНЦИП КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ОСОБИ НА ПРИТУЛОК

Грабова Я.О.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Статтю призначено аналізу принципу невисилки як сутнісного елемента права особи на притулок. Досліджено стан нормативного-правового закріплення принципу невисилки як на національному так і на міжнародному рівні. Автор також приділяє увагу практиці Європейського суду з прав людини щодо застосування принципу невисилки. Автор вважає, що саме дотримання даного принципу є необхідною умовою реалізації особою права на притулок.

Ключові слова: принцип невисилки, Європейський суд з прав людини, право на притулок, біженці, шукачі притулку, Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

Постановка проблеми. Необхідність реалізації права особи на притулок покладає на державу певні зобов'язання, зокрема відмову від примусового повернення особи на територію тієї країни, із якої особа прибула, або ж в ту країну, де їй може загрозувати небезпека. Це найзагальніше пояснення змісту принципу невисилки (*non refoulement*), який становить основний зміст інституту притулку. З цього принципу випливає, не виділене як окреме, право не зазнавати примусового повернення чи висилки в обстановку, яка може поставити під загрозу його життя чи свободу.

Принцип *non refoulement* відображає стурбованість міжнародного співтовариства і його намір всім особам, які цього потребують, забезпечити невід'ємні права людини, включаючи право на життя, право не зазнавати тортур і жорстокого або такого, що принижує людську гідність поводження чи покарання, а також право на особову свободу і недоторканість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реалізації прав осіб, які потребують притулку є актуальною тематикою сучасної юриспруденції. Відтак, предметом досліджень українських юристів та практиків ставали різ-

ні аспекти зазначеної тематики. Зокрема, теоретичні та практичні питання правового статусу біженців та шукачів притулку досліджували М.О. Баймуратов, Л.Р. Біла-Тіунова, О.А. Гончаренко, О.Л. Копиленко, В.О. Новік, С.Б. Чехович, В.М. Шаповал, М.О. Шульга.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак до сих пір недостатньо вивченими залишаються теоретичні та практичні аспекти застосування принципу невисилки як на національному, так і міжнародному рівні.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз *non refoulement* як принципу конституційного права особи на притулок.

Виклад основного матеріалу. Перші згадки про принцип *non refoulement* з'явилися ще в XIX столітті. Але поширення дане засадниче положення набуло тільки після Першої світової війни. Першим міжнародним документом, який закріпив принцип невисилки, стала Конвенція про міжнародний статус біженців 1933 р., яку, на жаль, ратифікували лише вісім держав.

На універсальному рівні принцип невисилки закріплений в Конвенції про статус біженців 1951 р. [1] та отримав подальший розвиток в регіональних та інших міжнародно-правових актах. Поступово

зазначене положення перетворилося у загально-визнаний і основоположний принцип захисту прав людини та отримало відображення в національно-законодавстві більшості країн світу.

Положення статті 33 Конвенції про статус біженців забороняють примусову висилку чи повернення біженців на кордон держави, в якій їх життю чи свободі загрожує небезпека через їх расову належність, релігійні переконання, громадянство належність до певної соціальної групи чи політичні переконання. Проте, наведена конвенційна норма не має абсолютної дії. В 2 частині зазначеної норми міститься застереження відносно осіб, які можуть становити загрозу національній безпеці країни в якій особа просить притулок, або ж засуджених чинним вироком за вчинення особливо тяжкого злочину.

Стаття 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2] передбачила наступне: «Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

Аналізуючи зміст цього положення через практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), на нашу думку, можна стверджувати, що зазначена стаття, зокрема, встановлює абсолютну заборону на висилання або видачу (екстрадицію) осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, коли наявні вагомі підстави вважати, що особа, про яку йдеться, в разі її вислання, зіткнеться у державі, до якої її буде вислано, із реальним ризиком бути підданою поводженню, що суперечить статті 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Застосування принципу *non refoulement* є невід'ємною частиною практики держав при наданні притулку особам, а його основоположний характер належить визнати беззаперечним.

Згідно з ст. 3 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [3] передбачено заборону вислання або примусового повернення біженця чи особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, до країни, з якої вони прибули та де їх життю або свободі загрожує небезпека. Що по своїй суті є трансформацією принципу *non refoulement* в національну правову систему України. Зазначена норма проголошує, що біженець чи особа, яка потребує додаткового захисту або якій надано тимчасовий захист, не може бути вислана або примусово повернута до країни, де їх життю або свободі загрожує небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, а також з інших причин, що визнаються міжнародними договорами чи міжнародними організаціями, учасниками яких є Україна, як такі, що не можуть бути повернуті до країн походження.

Крім того, біженець чи особа, яка потребує додаткового захисту або якій надано тимчасовий захист, не може бути вислана або примусово повернута до країн, де вони можуть зазнати катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання або з яких вони можуть бути вислані або примусово повернуті до країн, де їх життю або

свободі загрожує небезпека за ознаками віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, а також з інших причин, що визнаються міжнародними договорами чи міжнародними організаціями, учасниками яких є Україна, як такі, що не можуть бути повернуті до країн походження.

Тобто, законодавець передбачив право особи не бути висланою в умови, де її життя, здоров'я честь, гідність та особиста недоторканість можуть бути піддані ризикам.

Забезпечення прав людини є напрямком державної політики, що реалізується через національні механізми захисту прав людини, зокрема і права особи на притулок. Після використання всіх національних засобів правового захисту відповідно до ст. 55 Конституції України кожному гарантується право звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних установ чи органів міжнародних організацій, членом або учасницею яких є Україна.

23 лютого 2006 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини» [4], згідно з яким при розгляді справ судами України Конвенція та практика ЄСПЛ мають використовуватися як джерела права. Відповідне положення спрямовано на реалізацію вищевказаної конституційної норми та норм Закону України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. [5].

Що стосується правової природи рішень ЄСПЛ, то відповідно до положень ч. 4 ст. 55 Конституції України [6] Європейський суд з прав людини можна вважати міжнародною судовою установою, до якої за захистом прав і свобод може звертатися кожна людина, що використала в Україні всі гарантовані вітчизняним законодавством засоби правового захисту. При тому згідно зі ст. 129 Конституції України судді під час здійснення правосуддя керуються лише законом, оскільки Україна належить до романо-германської правової сім'ї, де основним джерелом права є нормативно-правовий акт, а судовою практикою не може бути джерелом права. Водночас у ст. 46 Конвенції та в ст. 17 Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» [7] передбачено обов'язок судів України при розгляді справ застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенцію) і практику ЄСПЛ як джерело права.

Українська правова наука знаходиться на стадії відбувається процес формування нових теоретичних підходів, критеріїв і науково обґрунтованих поглядів на рішення ЄСПЛ як на судові акти, на їхнє значення та місце у вітчизняній правовій системі, формування понятійного апарату. Цей процес може істотно вплинути на розвиток українського законодавства та правозастосовної практики.

Як зазначає К.Ю. Ісмайлов, найпоширенішими позиціями щодо правової природи рішень ЄСПЛ є розуміння рішень як інтерпретаційних актів і судових прецедентів [8, с. 76]. Така позиція ґрунтується на розумінні рішень ЄСПЛ як актів тлумачення Конвенції та знаходить відображен-

ня у роботах таких дослідників, як Л. Тимченко, О. Романюк [8, с. 50].

Доктринальна позиція щодо розуміння правової природи рішень ЄСПЛ як правових прецедентів є дещо суперечливою, хоча її можна вважати більш послідовною. Варто згадати, що існує кілька різновидів правових прецедентів. Зокрема, це судовий прецедент в англосаксонській правовій сім'ї, у романо-германській правовій сім'ї (*jurisprudence constante*) і переконливий прецедент (*persuasive precedent*). З огляду на те, що правова система України належить до романо-германської правової сім'ї, не може йтися про судовий прецедент в англосаксонській правовій сім'ї. Основні суперечності існують щодо того, чи можна віднести рішення ЄСПЛ до другої або до третьої категорій. За таких умов доцільно підтримати позицію Ю. Попова, який зазначає, що прецедентну практику ЄСПЛ, хоча б і багаторазово підтверджену, важко віднести до усталеної судової практики за доктриною континентального прецеденту *jurisprudence consiante*, оскільки практика ЄСПЛ не є практикою судів національної судової системи, його рішення мають силу переконливого прецеденту [9, с. 355–357].

Зважаючи на теоретичні підходи щодо визначення правової природи рішень ЄСПЛ, можна зрозуміти, чому саме їх застосування викликало труднощі на практиці. Система права в Україні належить до романо-германської сім'ї, і тому роль судового прецеденту в нашій державі нівелюється. Крім того з огляду на радянське минуле нашої системи права адаптація механізму застосування судового прецеденту стикається з нерозумінням правозастосовниками самої сутності такого механізму.

Слід зазначити, що норми Конвенції мають узагальнене формулювання, а тому рішення ЄСПЛ відіграють важливу роль в аспекті конкретизації норм Конвенції. Крім того принципові позиції, викладені зокрема в так званих «модельних рішеннях» ЄСПЛ, є вирішальними при застосуванні норм Конвенції. На підтримку цієї думки потрібно навести точку зору вітчизняних і зарубіжних учених про те, що ЄСПЛ має «схильність» до розширеного тлумачення норм Конвенції в інтересах захисту прав людини [8, с. 77]. Зважаючи на динамічність суспільних відносин у сучасному суспільстві, рішення ЄСПЛ забезпечують актуальність норм Конвенції в сучасних умовах. У зв'язку з викладеним вище вести мову про рішення ЄСПЛ суто як про інтерпретаційні акти означає звужувати їхній правовий зміст.

Практика Європейського суду з прав людини дозволяє розуміти *non refoulement* як важливий принцип реалізації права особи на притулок. Відтак рішення Суду, яка у справах про недопущення висилки має екстратериторіальну дію [10, с. 179], а також, згідно зі статтею 15 Європейської конвенції з прав людини, носить абсолютний характер і не передбачає винятків. Більш того, саме дана стаття встановлює для шукачів притулку те, чого вони найбільше потребують у певний момент, що для них рівнозначно виживанню – право перебувати на території держави притулку. Незважаючи на те, що Європейська конвенція має регіональний характер, ст. 3 тлумачиться судом універсально: як така що забез-

печує ефективний засіб захисту проти всіх форм примусового повернення туди, де особа може зазнати катування або нелюдського чи такого, що принижує людську гідність, поводження чи покарання [11]. ЄСПЛ вперше детально розглянув застосування статті 3 Європейської конвенції з прав людини для заборони вислання в справі *Soering v. UK* 1989 року, де підкреслив можливість застосування Європейської конвенції в подібних справах, незважаючи на існування спеціалізованих міжнародних документів, таких як Конвенція ООН про статус біженців 1951 року та Конвенція ООН проти катувань 1984 р. [12]. Незадовго після справи *Soering v. UK* ЄСПЛ виніс рішення у справі *Cruz Varas v. Sweden*, де вперше була розглянута скарга особи, якій було відмовлено у наданні притулку [13].

Надалі ЄСПЛ розглядав справи, в яких йшлося про порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини в зв'язку з неможливістю отримання кваліфікованої медичної допомоги після висилки (в справі *D. v. UK* 1997 [14]) або через ситуацію загального насильства в країні (у справі *N. v. UK* 2008 [15])

У зазначеній вище справі *D. v. UK* ЄСПЛ прийняв рішення на користь заявника та заборонив його висилку в Сент-Кітс з підстави, що у заявника була термінальна стадія СНІДу. Проте, в подальшому ЄСПЛ відмовив у шести скаргах ВІЛ-позитивних заявників із Танзанії, Уганди, Замбії, Колумбії, Того, мотивуючи своє рішення, тим, що рівень жорстокого поводження, на думку суду, не досягав рівня встановленого справою *D. v. UK* [16, с. 45].

Для тлумачення принципу *non refoulement* мало значення також рішення у справі *Chahal v. UK* 1996 р., в якому ЄСПЛ підтвердив абсолютний характер статті 3 Європейської конвенції з прав людини і неможливість відхилення від неї, навіть у випадку коли особа являє собою загрозу національній безпеці країни притулку [17]. В той же час однією з тенденцій в практиці держав виступає прагнення подолати абсолютний характер і визнання пріоритетності принципу невисилки.

Досить тривалий час ЄСПЛ дотримувався позиції недопущення обмеження принципу *non refoulement*, навіть у випадку отримання від держави гарантій щодо незастосування тортур. Проте, з часом, з'явилися приклади зміни зазначеної позиції. Так, наприклад, заслуговує уваги справа 65692/12 від 14 квітня 2015 *Tatar* проти Швейцарії. В 1994 році заявник та два його сини отримали статус біженця на підставі їх політичних переконань, зокрема належності до Турецької комуністичної партії. Його дружина та інші діти приїхали за ним до Швейцарії. В 2001 році заявник убив свою дружину, за що був засуджений до 8 років ув'язнення. Під час кримінального провадження у нього діагностували шизофренію. В березні 2009 року державна влада відкликала статус його притулку через його засудження, та у наслідок психічного захворювання він був направлений до психлікарні на три роки. Експерти встановили, що Заявник не може проживати самотійно. В червні 2010 року Міграційна служба скасувала його дозвіл на проживання і прийняла рішення про необхідність ним покинути територію Швейцарії, що і стало причиною звернення до

Суду. Заявник обґрунтував своє звернення недо-триманням державою принципу non refoulement. Він також зауважив, що у випадку висилки його психічний стан погіршиться, хвороба загостриться, а сам він буде під загрозою переслідування родичами вбитої дружини та Турецькою владою.

Суд звернув увагу, що термін примусового лікування заявника згідно його кримінального за-судження було продовжено до липня 2016 року, а наказ покинути країну протягом усього часу залишається в силі без дати виконання.

Судом були досліджені обставини щодо дотри-мання Турецькою статей 2 і 3 Європейської кон-венції з прав людини, вірогідність неможливості отримання заявником належної медичної допомо-ги, кровної помсти, а також можливість нелюд-ського або принижуючого поводження у зв'язку із політичними переконаннями заявника. Проана-лізувавши всі факти та всі ризики суд дійшов вис-новку про відсутність підстав для задоволення скарги. Таким чином, дане рішення поєднує в собі одразу кілька посилок особи на різні обставини ризику, однак суд не прийняв їх через необґрун-тованість, чим у черговий раз підтвердив ефек-тивність своїх дій не лише стосовно шукачів при-тулку, але і у відношенні держав [18].

Ще одним доказом послаблення дії принципу невисилки є справа Othman (Abu Qatada) v.UK. 2012 р. В даному випадку гарантії уряду Йорда-нії щодо незастосування катувань ЄСПЛ визнав достатнім доказом відсутності порушення норм, встановлених ст.3 Європейської конвенції з прав людини, відносно заявника у випадку його повер-нення. Водночас, висилка все ж була заборонена, що є показовим, вперше на підставі грубого по-рушення статті 6 Європейської конвенції з прав людини, права на справедливий судовий розгляд, через те, що відносно заявника використовували-ся свідчення здобуті шляхом катувань [19].

Слід також проаналізувати справу Hirsi Jamaa та інші проти Італії, яка є яскравим прикладом ефективності дії принципу не висилки. Заявники були частиною групи з майже двох сотень людей, які залишили Лівію заради Італії в 2009 році, вони були на борту трьох суден. 6 травня 2009 р., їх пере-хопили представники поліції Італії. Пасажирів пере-хоплених суден були передані на італійські військові кораблі і доставлені в Тріполі. Заявники стверджу-вали, що під час цього рейсу італійська влада не повідомила їм про їх маршрут і не вжила жодних кроків щодо встановлення їх осіб. Після прибуття в порт Тріполі вони були передані лівійській владі. Заявники стверджують, що вони заперечували про-ти передачі їх лівійським властям, але були змуше-ні покинути італійські судна. На прес-конференції, що відбулася наступного дня, італійський міністр внутрішніх справ заявив, що операції з перехоплен-ня суден у відкритому морі і поверненні мігрантів назад до Лівії були наслідком вступу в силу в лю-

тому 2009 року двосторонніх угод укладених між Італією та Лівією, являють собою важливий пово-ротний момент в боротьбі з нелегальною імміграці-єю. Двоє із заявників загинули за нез'ясованих об-ставин після вищезазначених подій. Чотирнадцять заявників отримали статус біженця за допомогою Управлінням УВКБ ООН в Тріполі в період з черв-ня по жовтень 2009 року. Що стосується питання про неприпустимість примусового повернення Ве-лика палата зазначила, що зобов'язання держав, що випливають з міжнародного права біженців, в тому числі принципу non refoulement повинні бути виконані. Крім того, Європейський Суд також на-голосив, що загальна ситуація заявників і багатьох інших нелегальних мігрантів в Лівії не робить пе-редбачуваний ризик менш індивідуальним і прий-шов до висновку, що шляхом передачі шукачів притулку в Лівію, італійська влада в повному обсязі володіючи інформацією щодо фактичних обставин, піддала шукачів притулку небезпеці, що заборонено Конвенцією. Суд також дійшов висновку, що, коли заявники були передані до Лівії, італійська влада знала або повинні була знати, що немає достатніх гарантій для цих осіб на випадок їх повернення в свої країни походження. Цей приклад демонструє пряме порушення статті 33 (1) Конвенції про статус біженців Італією. Рішення судів зобов'язує держави виконувати свої обов'язки, які виникають у зв'язку з міжнародними зобов'язаннями. У даному випадку відображається перевага принципу невисилки, як елементу захисту прав людини та основного змісту притулку над іншими зобов'язаннями держави [20].

Що з стосується саме України, основні заува-ження Європейського суду з прав людини звод-яться до порушення принципу non refoulement шляхом неврахування реальної загрози у краї-нах, куди проводиться висилка, і неузгодженість нормативно правових актів (як законів так і під-законних актів), які регламентують здійснення екстрадиції особи з нашої держави із законодав-ством, яке регулює статус шукачів притулку.

Висновки і пропозиції. Отже, аналіз наведе-них справ дозволяє зробити висновок про ефек-тивність принципу не висилки як основного зміс-ту притулку та його особливу роль як елементу захисту прав людини. Принцип non refoulement, безумовно, поширюється на біженців, які підпа-дають під визначення зазначене в статті 1 Кон-венції 1951 р., однак його дія цим не обмежується. Він також поширюється на шукачів притулку до моменту вирішення питання за їх заявами та на осіб, які отримали додатковий або тимчасовий за-хист. Таким чином, дотримання даного принципу щодо шукачів притулку до моменту виявлення їх заяв є необхідною умовою ефективного забезпе-чення особам права на захист. Аналіз практики Європейського суду з прав людини та застосуван-ня його практики на національному рівні – це не-обхідна умова реалізації права особи на притулок.

Список літератури

1. Конвенція про статус біженців 1951 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_011
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 16, ст. 146.

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 30, ст. 260.
5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 50, ст. 540.
6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 30, ст. 260.
8. Ісмайлов К. Ю. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на систему джерел права України / К. Ю. Ісмайлов // Держава і право. – 2011. – Вип. 51. – С. 75–80.
9. Попов Ю. Ю. Прецедентне право у контексті загальнообов'язковості судових рішень та українські перспективи / Ю.Ю. Попов // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 351–363 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_3_51.pdf
10. Ovey C. The European Convention on Human Rights / C. Ovey, R. White. – Oxford: Clarendon Press, 2006. – 720 p.
11. UNHCR Manual on refugee protection and the European Convention on human rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f4cd5c74.html>
12. Case of Soering v. The United Kingdom: Application no. 14038/88, 7 July 1989 / European Court of Human Rights [Electronic resource] // HUDOC: European Court of Human Rights. – Mode of access: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=695496&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>
13. Cruz Varas and Others v. Sweden, Application no. 46/1990/237/307, 20 March 1991 / European Court of Human Rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b6fe14.html>
14. D. v. United Kingdom: Application no. 146/1996/767/964, 2 May 1997 / Council of Europe: European Court of Human Rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.refworld.org/docid/46deb3452.html>
15. N. v. The United Kingdom: Application no. 26565/05, 27 May 2008 / European Court of Human Rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.refworld.org/docid/483d0d542.html>
16. Mole N. Asylum and the European Convention on Human Rights. 4th ed. / N. Mole. – Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2007. – 149 p.
17. Chahal v. The United Kingdom: Application no. 70/1995/576/662, 15 November 1996 / Council of Europe: European Court of Human Rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b69920.html>
18. Tatar v. Switzerland: Application no. 65692/12, 14 April 2015 / Council of Europe: European Court of Human Rights [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-tatar-v-switzerland-application-no-6569212-14april2015#content>
19. Othman (Abu Qatada) v. The United Kingdom: Application no. 8139/09, 17 January 2012 / European Court of Human Rights [Electronic resource] // Refworld. – Mode of access: <http://www.refworld.org/docid/4f169dc62.html>
20. Application No. 27765/09. HirsiJamaa and Others v Italy. – European Court of Human rights. – 23 February 2012. – Judgment (Grand Chamber). [Electronic source] – Mode of access to the resource: <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-hirsi-jamaa-and-others-v-italy-gc-application-no-2776509>

Грабова Я.А.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

НЕВЫСЫЛКА КАК ПРИНЦИП КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА ЛИЦА НА УБЕЖИЩЕ

Аннотация

Статья посвящена анализу принципа невысылки как содержательного элемента права лица на убежище. Исследовано состояние нормативного закрепления принципа невысылки, как на национальном, так на международном уровне. Автор также уделяет внимание практике ЕСПЧ относительно применения принципа невысылки. Автор считает, что именно соблюдение принципа невысылки является необходимым условием реализации лицом права на убежище.

Ключевые слова: принцип невысылки, Европейский суд по правам человека, право на убежище, беженцы, лица ищущие убежище, Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод.

Grabova Ia.A.

National University «Odesa Law Academy»

CONCEPT OF NON REFOULEMENT AS A PRINCIPLE OF ASYLUM

Summary

The article is devoted to principle of non refoulement as a content of asylum. The author analyzes establishment of the principle of non refoulement in Ukrainian and international legislation and practice. The author also pays attention to practice of applying principle of non refoulement by European Court of Human Rights. The author concluded that this principle is a necessary condition of the realization the right for asylum by the person.

Keywords: principle of non refoulement, Court of Human Rights, right for asylum, refugee, asylum-seekers, European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.